

тувати розмір посадових окладів та відрядних розцінок, урахуваючи кон'юнктуру ринку праці та фінансові можливості підприємства; забезпечити формування фондів грошових коштів для систематичної та ритмічної сплати заробітної платні, інших стимулюючих виплат; обґрунтувати доцільність та забезпечити реалізацію інших (негрошових) форм додаткового стимулювання персоналу [2].

Процес управління завжди потребує належної інформаційної бази. Для інтелектуально-кадрової безпеки це матеріали аналізу стану використання трудових ресурсів, продуктивності праці та ефективності стимулювання персоналу торговельного підприємства; матеріали дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку праці в регіоні діяльності торговельного підприємства; законодавчі та підзаконні акти, що регулюють трудові відносини та встановлюють державні гарантії з питань праці та її оплати, прогноз очікуваних змін; стратегічний план розвитку торговельного підприємства та розроблений на його основі план товарообігу на майбутній період; інформація про режим роботи підприємства, розміри торговельної площі, кількість робочих місць тощо.

Таким чином, інтелектуально-кадрова безпека є підсистемою економічної безпеки суб'єкта господарювання, яка гарантує стабільне та максимально ефективне використання його персоналу, зокрема покращення потенціалу розвитку в майбутньому. Трудові ресурси є специфічним і найважливішим з усіх видів економічних ресурсів підприємства, тому їх захищеність визначає й стан економічної безпеки суб'єкта господарювання. Їх специфіка порівняно з іншими чинниками економічного розвитку полягає в тому, що, по-перше, персонал не лише створює, а й споживає матеріальні та духовні цінності; по-друге, багатогранність людського життя не вичерпується лише трудовою діяльністю, а отже, щоб ефективно використовувати людську працю, потрібно завжди враховувати потреби людини як особистості; по-третє, науково-технічний прогрес і гуманізація суспільного життя стрімко збільшують економічну роль знань, моральності, інтелектуального потенціалу та інших особистих якостей працівників, які формуються роками і поколіннями, а розкриваються людиною лише за сприятливих умов. Управління інтелектуально-кадровою безпекою підприємства є необхідною функціональною стратегією, успіх якої є запорукою високих результатів підприємницької діяльності, конкурентоспроможності та динамічного розвитку підприємства. При цьому, необхідно враховувати рівень забезпеченості підприємства персоналом, раціональність структури персоналу, ефективність використання трудового потенціалу та часу, рух персоналу, ефективність системи нормування та організації праці, а також соціальний захист персоналу.

Подальші наукові дослідження в аналізованій сфері мають стосуватися вдосконалення методики оцінки внутрішніх складових інтелектуально-кадрової безпеки підприємства в сучасних умовах господарювання.

Наук. керівн. Пешкова А. С.

Література: 1. Бендасюк О. О. Соціальні аспекти економічної безпеки України / О. О. Бендасюк // Регіональна економіка. – 2007. – № 3. – С. 70–79. 2. Ляш О. І. Роль заробітної плати та матеріального стимулювання в системі підвищення якості праці працівників торгівлі / О. І. Ляш // Вісник Львівської комерційної академії. – Серія економічна. – Випуск 17. – Львів : Вид. Львівської комерційної академії, 2005. – 430 с. 3. Баланда А. Л. Безпека як функціональна характеристика соціально-економічного розвитку / А. Л. Баланда // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – № 1. – С. 118–123. 4. Докторук Є. В. Передумови та принципи формування системи управління інтелектуальним потенціалом підприємства / Є. В. Докторук // Наука і інновації: 5 міжн. наук. практ. конф., 7–15 жовтня 2009 р. : зб. наук. праць. – Перемишль ; Польща, 2009. – № 3. – С. 95–97. 5. Докторук Є. В. Інтелектуальний потенціал організацій / Є. В. Докторук // Український соціум. – 2009. – № 2. – С. 53–61. 6. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посібн. / Н. І. Єсінова. – К. : Кондор, 2004. – 432 с.

Зязев В. В.

УДК 347.83

Магістр 1 року навчання

факультету міжнародних економічних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЇ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ

Анотація. Проаналізовано правовідносини у сфері захисту інформації з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці, визначено сутність та ознаки інформації з обмеженим доступом.

© Зязев В. В., 2014

Аннотация. Проанализированы правоотношения в сфере защиты информации с ограниченным доступом, не составляющей государственной тайны, определена сущность и признаки информации с ограниченным доступом.

Annotation. The article analyzes the legal relations concerning the security of information with restricted access, which does not constitute a state secret. The essence and characteristics of information with limited access are defined.

Ключові слова: інформація, інформаційна безпека, інформаційні ресурси, інформаційна інфраструктура, національна безпека.

Однією з важливих і водночас надзвичайно складних проблем в умовах розвитку інформаційного суспільства, глобалізації інформаційних процесів та інтеграції національного інформаційного простору у світову інформаційну інфраструктуру є захист національних інтересів у сфері інформації.

Проблемним питанням забезпечення інформаційної безпеки сьогодні приділяють значну увагу такі науковці, як: О. Литвиненко, В. Цимбалюк, О. Поляруш, О. Соснін, В. Гурковський, А. Марущак, Б. Кормич, І. Арістова, В. Полевий, В. Остроухов та ін.

Зараз гострі дискусії тривають навколо проблем віднесення інформації до категорії з обмеженим доступом. Для розв'язання цієї проблеми важливим є науково-теоретичне обґрунтування щодо віднесення інформації до категорії з обмеженим доступом. Тож метою цієї статті є аналіз віднесення інформації до категорії з обмеженим доступом, що є важливою складовою теорії й практики забезпечення інформаційної безпеки, тобто такого стану, в якому забезпечується збереження визначених політикою безпеки властивостей інформації. Під інформацією слід розуміти нові відомості, які прийняті, зрозумілі й оцінені її користувачем як корисні. Право на інформацію та свободу інформаційної діяльності, крім випадків обмежень, установлених законом, є конституційною правовою нормою [1, ст. 34], що випливає із загально-визнаних норм міжнародного права, із Загальної декларації прав людини. Тобто інформаційна діяльність охоплює, з одного боку, права і свободи у сфері інформації, а з іншого – обмеження прав.

Віднесення інформації до категорії з обмеженим доступом розуміється як установлений правовими нормами порядок визначення важливості відомостей і необхідність їх виокремлення із загальнодоступної інформації, встановлення обмежень доступу до них з метою запобігання негативним наслідкам для особи, суспільства, держави у разі витоку або розголошення цих відомостей. Існують декілька видів інформації з обмеженим доступом. Зокрема, це: таємна інформація, службова, конфіденційна та державна таємниця.

Актуальною проблемою залишається необхідність визначення на законодавчому рівні правових механізмів реалізації об'єктивного закону забезпечення інформаційної безпеки, а саме примусового відчуження й усупільнення з мотивів суспільної необхідності інформації з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці. В умовах демократизації суспільного життя, зростання необхідності більшої відкритості держави та органів державної влади перед суспільством, гарантування права на інформацію та свободу інформаційної діяльності гостро постає питання про максимальне можливе, безперечно в розумних межах, скорочення обсягів відомостей, що належать до державної таємниці та до іншої інформації з обмеженим доступом. Однією з актуальних проблем стає також доцільність вирішення цих питань на законних підставах й обґрунтовано, виходячи з реальної суспільної необхідності.

Основу захисту інформації з обмеженим доступом становить захист державної таємниці. Ця система створюється державою, у ній зосереджені кращі технології та найбільш підготовлені кадри. Участь держави у формуванні системи захисту державної таємниці зумовила те, що віднесення відомостей до цієї категорії та їх засекречування більш детально обґрунтовані в методологічному, правовому й організаційному планах як в Україні, так і в інших державах.

Відповідно до чинного українського законодавства віднесення відомостей до державної таємниці здійснюється за мотивованим рішенням державного експерта з питань таємниць. Законом України "Про державну таємницю" [2, ст. 9] встановлено, що державний експерт з питань таємниць здійснює, згідно з вимогами цього закону, віднесення інформації у сфері оборони, економіки, науки і техніки, зовнішніх відносин, державної безпеки та охорони правопорядку до державної таємниці, зміни ступеня цієї інформації та її розсекречування. Рішенням державного експерта з питань таємниць можуть бути встановлені ступені секретності відомостей, віднесених до державної таємниці: "особливої важливості", "цілком таємно", "таємно".

Чинним законодавством встановлено, що на підставі та в межах Зводу відомостей, які становлять державну таємницю, з метою конкретизації та систематизації даних про секретну інформацію органи державної влади створюють галузеві або відомчі розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю, а також можуть створювати міжгалузеві або міжвідомчі розгорнуті переліки таких відомостей. Підприємства, установи й організації, незалежно від форм власності, що провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею, з ініціативи та за погодженням із замовником відповідних робіт можуть створювати власні розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю. Розгорнуті переліки, розроблені на підставі ЗВДТ, погоджуються зі спеціально уповноваженим органом державної влади у сфері охорони державної таємниці, затверджуються державним експертом з питань таємниць і реєструються у спеціально уповноваженому органі державної влади [2, ст. 12].

Отже, в організаційному та правовому плані чинне законодавство України чітко визначає порядок і правила віднесення відомостей до державної таємниці, компетенцію державних експертів з питань таємниць щодо вирішення цих питань, порядок набуття чинності рішень (висновків) державних експертів та їх відповідальність за законність і обґрунтованість прийнятих рішень (висновків). Крім того, формування на основі рішень державних експертів з питань таємниць ЗВДТ і, в його межах, розгорнутих переліків відомостей, що становлять державну таємницю, створює умови для провадження єдиної державної політики щодо встановлення обмежень доступу до такої інформації (визначення ступенів секретності та засекречування) і забезпечення відповідного рівня її охорони.

Секретність і конфіденційність – це передусім категорії економічні, які мають споживчі властивості, та їх вартість повинна включатися в загальну ціну товару, що містить секретні та конфіденційні відомості. Тобто відносини стосовно державної таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом, що є власністю держави, відносяться до компетенції держави, а відносини з приводу приватної конфіденційної інформації регулюються власниками цієї інформації, які вирішують зазначені питання в межах чинного законодавства. Але варто зазначити, що, на відміну від державної таємниці, інші види інформації з обмеженим доступом не мають такого чіткого нормативного регулювання.

Ураховуючи, що віднесення відомостей до державної таємниці та до інших передбачених законодавством таємниць, що є власністю держави, – це важлива складова економічної політики держави, встановлення правил вирішення цих питань та критеріїв визначення ступеня секретності (конфіденційності) інформації доцільно було б віднести до повноважень Уряду України.

Тобто регулювання даних правовідносин має здійснюватись за методичними рекомендаціями, відповідними правилами, затвердженими Кабінетом Міністрів України. Такі правила будуть обов'язковими для виконання інститутом державних експертів з питань таємниць і державними органами, які розробляють розгорнуті переліки відомостей, що становлять державну таємницю. Крім того, вказані правила враховували не тільки сукупну шкоду в разі розголошення відповідних цінностей, а й фактори, пов'язані з перевагою їх відкритого використання, а також витрати на захист таких відомостей.

На особливу увагу та подальше дослідження заслуговують проблеми, пов'язані з віднесенням відомостей до інших видів інформації з обмеженим доступом. Автор вважає за необхідне розробку нормативно-правових актів, що визначають сутність такої інформації, критерії її визначення та умови охорони.

Окреслені проблеми можуть бути ґрунтовно вирішені лише після визначення на рівні закону (законів) правового режиму кожного виду такої інформації.

Наук. керівн. Коршакова О. М.

Література: 1. Конституція України // Закони України. Т. 10 / Верховна Рада України ; Ін-т законодавства. – К. : Книга, 1997. – С. 5–40. 2. Про державну таємницю : Закон України від 21.09.1999 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 49. – Ст. 428. 3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – С. 356. 4. Секретна інформація у сфері національної безпеки : Директива Президента США від 04.95. № 12958 // Зб. № 19. – К. : Держкомсекретів України, 1999. – С. 2–27. 5. Правила отнесения сведений, составляющих государственную тайну, к различным степеням секретности, утв. постановлением Правительства РФ от 04.09.95, № 870 // Государственная тайна в Российской Федерации : учеб.-метод. пособие / [П. П. Аникин, А. Л. Бальбердин, М. А. Вус и др.]. – 2-е изд., перераб. и доп. – СПб. : Изд. С.-Петербург. ун-та, 2000. – С. 375–378.

Богданова Я. І.

УДК 342(951)

Студент 3 курсу
факультету економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Анотація. Розглянуто поняття інтелектуальної власності в Україні, особливості її законодавчого регулювання, проблеми захисту прав інтелектуальної власності та перспективи подальшого розвитку.

© Богданова Я. І., 2014